

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж1 5365/23
24.5.2024.године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Гордане Тошић, председника већа, Милице Аксентијевић и Драгице Савељић Николић, чланова већа, у парници из радног односа тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милинко Трифковић, адвокат из Београда, ул. Призренска бр.5, против туженог “Dr Oetker” d.o.o. Шимановци, са седиштем у Шимановцима – Пећинци, ул. Вука Караџића бр.13, чији је пуномоћник Јована Јовановић, адвокат из Београда, ул. Македонска бр.30, ради поништаја решења о отказу уговора о раду и накнаде штете, одлучујући о жалби туженог, изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П1 174/20 од 9.2.2023.године, у седници већа одржаној дана 24.5.2024.године, донео је

ПРЕСУДУ

ПОТВРЂУЈЕ СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П1 174/20 од 9.2.2023. године у ставу другом, делу става трећег изреке, којим је обавезан тужени да тужиљи исплати накнаду штете у висини 4 зараде у износу од 1.830.400,84 динара, и у ставу петом изреке и у том делу жалба туженог **ОДБИЈА** као неоснована.

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Трећег основног суда у Београду П1 174/20 од 9.2.2023. године у преосталом делу става трећег изреке, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев тужиље којим је тражила да се обавезе тужени да јој исплати накнаду штете преко досуђене висине 4 зараде у износу од 1.830.400,84 динара, до тражене висине 8 зарада у износу од 3.660.801,68 динара, односно за износ од још 1.830.400,84 динара.

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосновани захтеви тужиље и туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Трећег основног суда у Београду П1 174/20 од 9.2.2023. године, ставом првим изреке, одбијен је као неоснован захтев за утврђење којим је тужила тражила да се утврди да је ништаво и да не производи правно дејство у односу на тужилу, као неистинита исправа и то пуномоћје ... од 13.2.2017. године, оверено од стране јавног бележника ... у Загребу бр. Ов-2183/17 од 14.2.2017. године, а које је заведено код туженог под бројем 429/17 од 20.2.2017. године, што је тужени дужан признати и трпети. Ставом другим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле, па је поништено решење туженог о отказу уговора о раду бр.258/20 од 4.2.2020. године, којим је тужени отказао тужилу Уговор о раду од 20.4.2012. године, заводни број 157/12 од 20.4.2012. године, као незаконито. Ставом трећим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиле и обавезан тужени да тужилу накнади штету у висини од 8 зарада и исплати укупан износ од 3.660.801,68 динара. Ставом четвртим изреке, преко досуђеног износа накнаде штете уместо враћања на рад из претходног става изреке пресуде, до траженог износа, захтев тужиле је одбијен као неоснован. Ставом петим изреке, обавезан је тужени да тужилу накнади трошкове парничног поступка у износу од 162.000,00 динара. Ставом шестим изреке, преко досуђеног износа трошкова поступка из претходног става изреке пресуде, до траженог износа захтев тужиле је одбијен као неоснован.

Против наведене пресуде тужени је благовремено изјавио жалбу, побијајући је у ставовима другом, трећем и петом изреке, због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права. Жалбене разлоге је образложио и жалбене предлоге изнео. Трошкове другостепеног поступка је опредељено тражио.

Тужила је поднела одговор на жалбу туженог. Трошкове другостепеног поступка је опредељено тражила.

Испитујући првостепену пресуду у побијаном делу, у границама овлашћења прописаних чланом 386. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС", бр.72/11...18/20), Апелациони суд у Београду је оцеио да је жалба туженог делимично основана.

У првостепеном поступку, у потврђеном и преиначеном делу пресуде, нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка прописане чланом 374. став 2. тачка 1, 2, 3, 5, 7. и 9. Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности, као ни друге битне повреде одредаба парничног поступка на које се указује жалбом.

Према чињеничном стању, утврђеном у поступку пред првостепеним судом, тужила је била у радном односу код туженог на радном месту ..., по основу Уговора о раду бр.157/12 од 20.4.2012. године. Анексом бр.1 уговора о раду бр.1642/19 од 30.8.2019. године извршена је измена одредаба Уговора о раду бр.157/12 од 20.4.2012. године, с обзиром на потребу промене назива позиције и личних примања запосленог,

тако да је чланом 2. предвиђено да се мења члан 2. Уговора бр.157/12 од 10.5.2012. године, тако да се запосленој мења назив позиције у ..., док опис послова и дужности остају непромењени. Решењем туженог о отказу уговора о раду бр.258/20 од 4.2.2020. године, тужилји је на пословима радног места ... отказан Уговор о раду бр.157/12 од 10.5.2012. године са свим пратећим анексима, због тога што је услед организационих промена, а због потребе процеса и организације рада укинута радно место ..., те да је тако престала потреба за обављањем послова на којима је запослена радила. Запосленој је отказан уговор о раду даном достављања решења и припада јој право на отпремнину у износу од 1.221.606,64 динара. Из образложења наведеног решења произилази да је тужилја била у радном односу на неодређено време код туженог по основу Уговора о раду бр.157/12 од 10.5.2012. године, са свим припадајућим анексима, да је услед организационих промена, а због потребе процеса и организације рада укинута радно место ... на ком је запослена обављала послове и радне задатке, те да је престала потреба за радом запослене. Тужени је дана 24.1.2020. године донео Правилник о измени Правилника о организацији и систематизацији послова под бројем 218/20 од 24.1.2020. године, којим је извршена измена Правилника о организацији и систематизацији послова бр.880/14 од 23.9.2014. године, а измена наведеног правилника објављена је на огласној табли туженог дана 24.1.2020. године и ступио је на снагу 3.2.2020. године. Наведеном изменом правилника укинута је радно место тужилје ..., за које се захтевао VII степен стручне спреме према Правилнику о организацији систематизацији послова пре укидања тог радног места. У образложењу решења је наведено и да у време доношења решења о отказу уговора о раду не постоји упражњено одговарајуће радно место за запослену, за које се према важећем Правилнику о организацији и систематизацији послова захтева исти степен и врста стручне спреме. Сходно наведеном, престала је потреба за радом тужилје и донето је решење о отказу уговора о раду. Решење о отказу уговора о раду потписао је управни директор туженог ..., потписала га је и тужилја, али није назначено ког датума. Правилником о изменама и допунама Правилника о организацији и систематизацији послова туженог бр.218/20 од 24.1.2020. године, у члану 1. под редним бројем 4 предвиђено је да се укида радно место ... због смањеног обима посла и одлуке централне компаније, да се неће радити аквизиције у наредном периоду и да је потреба за обављањем наведеног посла престала. Из обрачуна отпремнине утврђено је да је тужилја имала 7 година радног стажа код туженог (од 10.5.2012. године до 4.2.2020. године), да је просечна месечна зарада која јој је исплаћена за последња три месеца износила 523.545,70 динара и да јој припада право на неопорезиви део 1/3 просечне зараде помножен са годинама радног стажа, у износу од 1.221.606,64 динара. Тужени је као послодавац закључио Уговор о раду бр.361/20 од 4.3.2020. године, са запосленим ББ, који има IV степен стручне спреме, по занимању туристички техничар. Чланом 2. наведеног уговора, предвиђено је да се радни однос заснива за обављање послова ..., за које послове је Правилником о организацији и систематизацији послова код туженог предвиђен VII степен стручне спреме. Тужени није био дужан да донесе програм решавања вишка запослених, сходно члану 153. Закона о раду, имајући у виду број укинутих радних места.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је закључио да у време када је тужилја проглашена технолошким вишком тужени јој није понудио послове за које је она испуњавала услове, већ је закључио Уговор о раду бр.361/20 од

4.3.2020. године са ББ који има IV степен стручне спреме, који је засновао радни однос код туженог за обављање послова ... за које послове је Правилником о организацији и систематизацији послова код туженог предвиђен VII степен стручне спреме, за које послове је тужила испуњавала потребне услове, што решење о отказу уговора о раду тужиле чини незаконитим. Првостепени суд је оценио и да је процедура проглашења тужиле технолошким вишком незаконита из разлога што образложење решења не садржи све предузете радње (утврђивање постојања промена, последице до којих промене доводе, покушај проналажења запошљавања преко Националне службе за запошљавање и разлоге због којих запослени остаје без посла), већ су разлози наведени у решењу уопштени, што решење о отказу, такође, чини незаконитим, па је применом чланова 153, 158. став 1, 179. и 191. Закона о раду, одлучио као у ставу другом изреке побијане пресуде.

Првостепени суд је оценио да је правична висина накнаде штете тужили због незаконитог отказа код туженог 8 месечних зарада тужиле, што укупно износи 3.660.801,68 динара, узимајући у обзир да је тужила радила код туженог 7 година, да је у време отказа уговора о раду имала 47 година и да је неударна, па је применом члана 191. став 5. Закона о раду одлучио као у ставу трећем изреке побијане пресуде.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање, првостепени суд је, у потврђеном делу побијане пресуде, правилно применио материјално право и за своју одлуку дао довољне и јасне разлоге.

Одредбом члана 179. став 5. тачка 1. Закона о раду ("Службени гласник РС", бр.24/05...75/14), прописано је да запосленом може да престане радни однос ако за то постоји оправдан разлог који се односи на потребе послодавца и то: ако услед технолошких, економских или организационих промена престане потреба за обављањем одређеног посла или дође до смањења обима посла.

Према члану 154. истог закона, послодавац је дужан да, пре доношења програма, у сарадњи са репрезентативним синдикатом код послодавца и републичком организацијом надлежном за запошљавање, предузме одговарајуће мере за ново запошљавање вишка запослених. Одредбом члана 155. став 1. тачке 1.-7. истог закона, прописано је да програм нарочито садржи: разлоге престанка потребе за радом запослених; укупан број запослених код послодавца; број, квалификациону структуру, године старости и стаж осигурања запослених који су вишак и послове које обављају; критеријуме за утврђивање вишка запослених; мере за запошљавање: премештај на друге послове, рад код другог послодавца, преквалификација или доквалификација, непуно радно време али не краће од половине пуног радног времена и друге мере; средства за решавање социјално-економског положаја вишка запослених и рок у коме ће бити отказан уговор о раду.

Првостепени суд је у конкретном случају, из образложења оспореног решења којим је тужили отказан уговор о раду, утврдио да је тужени донео Правилник о измени Правилника о организацији и систематизацији послова бр.218/20 од 24.1.2020. године којим је измењен Правилник о организацији и систематизацији послова бр.880/14 од 23.9.2014. године, те да је услед организационих промена, а због потребе

процеса и организације рада укинута радно место ..., на коме је тужила радила. Такође, у истом решењу је наведено да не постоји упражњено одговарајуће радно место за тужилу, за које се према важећем правилнику о организацији и систематизацији послова, захтева исти степен и врста стручен спреме.

Правилан је закључак првостепеног суда да је тужила доказала да је тужени имао могућност да тужили обезбеди други одговарајући посао, односно да је постојало упражњено радно место код туженог за које је тужила испуњавала услове у погледу степена и врсте стручне спреме, па је у тој ситуацији оспорено решење о отказу уговора о раду, као и поступак који му је претходио, незаконито. Наиме, тужени је употребио институт технолошког вишка у односу на тужилу, којој је отказан уговор о раду на радном месту "...” због укидања, а није јој понудио упражњено радно место "...”, нити је у решењу о отказу уговора о раду навео разлоге због којих то није учинио, као ни разлоге због којих према тужили није могла бити примењена ни једна од мера за запошљавање.

Послодавац има обавезу да у случају укидања радног места предузме мере за запошљавање из члана 155. став 1. тачка 5. Закона о раду и утврди да ли је могућ премештај на друге послове, рад код другог послодавца, преквалификација или доквалификација, непуно радно време али не краће од половине пуног радног времена и друге мере. Ово из разлога што је престанак радног односа по основу технолошког вишка крајња мера која може да уследи ако ни једна од мера запошљавања није довела до резултата. Незаконитост оспореног решења о отказу уговора о раду, по мишљењу другостепеног суда, представља околност да се из његове садржине не може закључити да ли је пре примене овог отказног разлога послодавац, односно тужени применио мере за ново запошљавање тужиле. Супротно томе, у оспореном решењу садржана је само паушална тврдња о непостојању упражњеног радног места за које се захтева исти степен и врста стручне спреме и немогућности премештаја тужиле на друго радно место, без конкретизације на који начин је цењена ова немогућност у односу на тужилу. Тужени код проглашења тужиле као технолошког вишка, није испоштовао одредбе Закона о раду, те је првостепени суд правилно закључио да је оспорено решење о отказу уговора о раду незаконито.

С обзиром на наведени разлог незаконитости побијаног решења, нису од утицаја на доношење другачије одлуке о жалби наводи жалбе туженог којима се указује на неправилну оцену доказа првостепеног суда, и то исказа тужиле о околности постојања организационих промена код туженог и последица до којих су довеле те промене.

Наводи жалбе туженог којима се указује да првостепени суд није правилно оценио доказе и да је погрешно закључио да је тужила анексом уговора о раду од 30.8.2019. године премештана на друго радно место, јер је тим анексом само промењен назив њеног радног места, иако основани, по оцени другостепеног суда нису од утицаја на другачију одлуку о жалби, јер та чињеница не утиче на правилност и законитост првостепене одлуке.

Неосновани су жалбени наводи о учињеној битној повреди одредаба поступка из члана 374. став 2. тачка 12. Закона о парничном поступку, јер је изрека првостепене

пресуде разумљива, у пресуди су дати јасни и непротивречни разлози о свим битним чињеницама, о којима не постоји противречност између онога што се у разлозима пресуде наводи о садржини изведених доказа и самих тих доказа, па пресуда нема недостатака због којих се не може испитати.

Како се ни осталим наводима жалбе туженог не доводе у сумњу правилност и потпуност утврђеног чињеничног стања и правилност примењеног материјалног права, првостепена пресуда је потврђена у ставу другом изреке.

Одредбом члана 191. став 5. Закона о раду (“Службени гласник РС”, бр.24/05...75/14), прописано је да ако суд у току поступка утврди да је запосленом престао радни однос без правног основа, а запослени не захтева да се врати на рад, суд ће, на захтев запосленог, обавезати послодавца да запосленом исплати накнаду штете у износу од највише 18 зарада запосленог, у зависности од времена проведеног у радном односу код послодавца, година живота запосленог и броја издржаваних чланова породице.

Поштујући наведену одредбу, код чињенице да тужила не тражи враћање на рад, већ накнаду штете уместо враћања на рад због незаконитог престанка радног односа, првостепени суд је правилно закључио да је остварен правни основ за супституцију уместо реинтеграције тужиле враћањем на рад, у смислу одредбе члана 191. став 5. Закона о раду.

Међутим, основано се у жалби туженог указује да висина припадајуће накнаде штете тужиле није одмерена правилном применом одредбе члана 191. став 5. Закона о раду, у којој су садржани критеријуми у поступку њеног одмеравања - године живота запосленог, године проведене у радном односу код послодавца и број издржаваних чланова домаћинства.

Код утврђених чињеница да је тужила код туженог била у радном односу 7 година, да је у тренутку престанка рада код туженог имала 46 година и да нема чланове породице које издржава, другостепени суд је оценио да тужиле, сходно одредби члана 191. став 5. Закона о раду, припада право на накнаду штете уместо враћања на рад у висини 4 нето зараде које би тужила остварила да је наставила да ради код туженог, због чега је првостепена пресуда потврђена у делу става трећег изреке за износ од 1.830.400,84 динара, док је у преосталом делу става трећег изреке преиначена и одбијен тужбени захтев тужиле преко досуђеног износа од 1.830.400,84 динара, до износа од 3.660.801,68 динара, и одлучио је као у ставовима првом и другом изреке ове пресуде.

Потврђено је решење о трошковима парничног поступка, садржано у ставу петом изреке побијане пресуде, јер је донето правилном применом одредаба чланова 153. став 1. и 154. Закона о парничном поступку, и одговара исходу спора и постигнутом успеху странака, а преиначење пресуде није утицало на висину досуђених трошкова.

Туженој не припада накнада трошкова другостепеног поступка, у смислу одредбе члана 153. став 1. Закона о парничном поступку, јер није успела у поступку по

изјављеној жалби.

Тужиоцу не припада накнада трошкова другостепеног поступка, јер трошкови састављања одговора на жалбу нису потребни трошкови за вођење парнице у смислу члана 154. став 1. у вези са чланом 380. став 1. Закона о парничном поступку.

Из наведених разлога, на основу одредаба чланова 390, 394. став 4, 401. тачка 2. и 165. став 1. Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11...18/20), Апелациони суд у Београду је одлучио као у изреци ове пресуде.

**Председник већа – судија
Гордана Тошић,с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић**